

УДК 7.05:745

DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.14>**Радомська Віолетта Радіонівна,**

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри дизайну та основ архітектури
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0000-0001-6868-868X
violetta.r.radomska@lpnu.ua

Тирпич Андрій Богданович,

старший викладач кафедри дизайну та основ архітектури
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0009-0006-8613-8810
andrii.b.tyrpych@lpnu.ua

Тирпич Мотря-Марія Андріївна,

здобувач вищої освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
ORCID ID: 0009-0005-3442-8026
motria-mariia.tyrpych.ds.2022@lpnu.ua

УКРАЇНСЬКИЙ АРТТЕКСТИЛЬ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ

Метою статті є окреслення, дослідження сегменту художнього текстилю як засобу візуальної ідентифікації в дизайні інтер'єру. Задана тема розглянута в контексті історіографічних аспектів появи нового бачення ролі художників та переосмислення народної етно творчості першої чверті XX століття, які були дотичні практично до усіх напрямків функціонального мистецтва. Чимало модерністів звертаються до самовираження поза вузьким художньо-ремісничим вектором. Вони експериментують, зокрема дуже успішно із текстилем. Імениті художники, архітектори створюють чудові та складні орнаментальні патерни, трансформують та переосмислюють етнокультуру та зі смаком її пропонують сучасникам. В цьому контексті акцентовано на використанні потенціалу авторського підходу для створення стилістичного арттекстилю з ознаками української ідентичності. Рукотворний текстиль в історіографічному зрізі української культури опорядження інтер'єрів завжди відігравав важливу роль. Аналітичні дослідження текстильного ремесла в Україні демонструють два основні вектори розвитку: побутово-функціональний та художньо-декоративний. У процесі трансформації в сучасному середовищі він пережив етапи піднесення, спрощення, а подекуди – й часткового зникнення з щоденного вжитку.

Сьогодні арттекстиль у дизайні інтер'єру виконує не лише естетичну функцію, а й стає вагомим візуальним ідентифікатором простору. Завдяки поєднанню фактур, кольорів, ручних і машинних технік, а також символічних образів, текстиль здатен формувати емоційне тло, відображати ідею та характер середовища. Арттекстиль взаємодіє з архітектонікою простору, підсилює його смислове навантаження й персоналізує інтер'єр.

Ключові слова: *рукотворний текстиль, килим, Олена Кульчицька, візуальна ідентичність, текстильна аплікація, екологічні матеріали, інтер'єр.*

Radomska Violetta, Tyrpych Andriy, Tyrpych Motria-Mariia. UKRAINIAN ART TEXTILES IN THE CONTEXT OF INTERIOR DESIGN

The purpose of the article is to define and study the segment of artistic textiles as a means of visual identification in interior design. This topic is considered in the context of the historiographical aspects of the emergence of a new vision of the role of artists and the rethinking of folk ethnic art in the first quarter of the twentieth century, which were relevant to almost all areas of functional art. Many modernists turned to self-expression beyond the narrow art and craft vector. They experimented, in particular, with textiles, which were very successful. Eminent artists and architects created magnificent and complex ornamental patterns, transformed and reinterpreted ethnic culture and

offered it to their contemporaries with taste. In this context, the emphasis is on using the potential of the author's approach to create stylistic art textiles with signs of Ukrainian identity. Handmade textiles have always played an important role in the historiographical context of Ukrainian interior decoration. Analytical studies of textile crafts in Ukraine demonstrate two main vectors of development: household and functional, and artistic and decorative. In the process of transformation in the modern environment, it has gone through stages of rise, simplification, and sometimes even partial disappearance from everyday use.

Today, art textiles in interior design perform not only an aesthetic function, but also become a significant visual identifier of the space. Thanks to the combination of textures, colours, manual and machine techniques, as well as symbolic images, textiles can form an emotional background, reflect the idea and character of the environment. Art textile interacts with the architectonics of space, enhances its semantic load and personalises the interior.

Key words: handmade textiles, carpet, Olena Kulchytska, visual identity, textile application, ecological materials, interior.

Вступ. Рукотворний текстиль в українській культурі завжди мав важливе значення у побуті, функціональному оформленні житла та декоративному мистецтві. Український рукотворний текстиль є важливою складовою матеріальної та духовної культури українського народу. Його багатовікова історія відображає соціокультурні трансформації, естетичні уявлення, сакральну символіку та локальну ідентичність різних регіонів України. Водночас, у сучасному дизайні інтер'єру український арттекстиль виступає не лише об'єктом спадщини, а й дієвим інструментом стилістичного, емоційного та смислового наповнення простору.

Метою дослідження є проаналізувати роль та функції українського рукотворного текстилю у формуванні інтер'єру, розглянути шляхи його інтеграції в сучасний дизайн та виявити актуальність застосування етнотекстильної спадщини у новітньому візуальному просторі.

Трансформація цього елемента в сучасному інтер'єрі пройшла різні еволюційні етапи [1; 2] – супроводжувалася етапами спрощення, певною еклектичною втратою ідентичності та інтеграцією з новими формами і техніками.

Важливим аспектом переосмислення ролі дизайнера у сучасному розвитку арттекстилю є розробки та трактування орнаментальної ідентичності таких відомих майстрів, як Василя Кричевського [3; 4; 5; 8], Олени Кульчицької [7; 8; 10]. Унікальні зразки орнаментальних композицій Василя Кричевського, Сергія Саєнка демонструють сучасникам широкий спектр можливостей утворення актуальних композиційних патернів. Ці дизайнери усвідомлено досліджували глибинні

традиції народного мистецтва. Конструктивний графологічний морфологічний аналіз саме структури та архітектоніки оригіналу як першоджерела для натхнення, дозволили їм створювати унікальні зразки та роботи, що поєднували елементи авангарду і народної символіки, розвиваючи художній текстиль як сучасну форму мистецтва. Зокрема, роботи Василя Кричевського, на межі текстильного мистецтва та графіки, сприяли новому осмисленню текстилю як носія не лише декоративних, але й концептуальних функцій. Проекти Кричевського стали важливим етапом у створенні унікального дизайну текстильних виробів для опорядження інтер'єрів громадських закладів, в яких органічно поєднуються мистецькі та функціональні аспекти [3; 7].

Олена Кульчицька, своєю чергою, зробила значний внесок у розвиток художнього текстилю через килимові композиції, що стали знаковими в контексті українського модерну [10, с. 81–92]. Її роботи не тільки демонструють майстерність в техніці, але й глибоко вбирають символіку народних традицій, відображаючи зміни в естетичних запитах і соціокультурних вимогах часу. Аплікативні абстрактні та тематичні текстильні композиції Ярослави Музики відіграють змістово-естетичні домінанти що ідентифікують та «монументалізують» простір [11, с. 16–17].

Встановлено, що застосування алгоритму трансформації оригіналу певних артефактів, дозволяє сучасному дизайнерові демонструвати новаторські підходи до поєднання актуальних тенденцій сучасної стилістики декоративних елементів і національних традицій. Арттекстиль сьогодні стає важливим елементом візуальної комунікації в інтер'єрному

дизайні. Текстильні об'єкти, створені за допомогою різноманітних технік, є не лише естетичними, але й функціональними: вони здатні формувати унікальну атмосферу, підкреслювати архітектурні рішення та створювати індивідуальність кожного простору.

Матеріали та методи. Згідно мети дослідження проведено дослідження джерельної бази та теоретичних напрацювань з визначеної тематики. За даною тематикою було проаналізовано ряд різнопланових літературних та інтернет ресурсів, зокрема, етнографічні праці про традиційний побут, техніку вишивки та ткацтва [1; 2; 3; 4; 10; 25; 27]; каталоги та збірники музеїв, які містять візуальні матеріали (Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття) [21; 22]; наукові журнали з дизайну, етнології, мистецтвознавства [5; 9; 24]; сайти дизайнерських студій і творчих майстерень (платформа «Спадщина UA», студії Zelenew або OLK manufactory). Було здійснено авторське інтерв'ю (художники-текстильщики Тереза Барабаш, Олена Хоменко), оглянуті виставкові каталоги та онлайн-галереї сучасних митців, які працюють у напрямку текстилю тощо.

У процесі дослідження застосовано комплекс методів, які дали змогу здійснити багаторівневий аналіз теми. Описово-аналітичний метод – використаний для визначення двох основних типологічних груп традиційного рукотворного текстилю (функціонально-ужиткового, декоративно-художнього); характеристики видів ужиткового українського текстилю для житлового простору (рушників, килимів, ліжників, серветок, ряден, доріжок тощо), їхньої техніки виконання та функцій у традиційній культурі; використання у сучасних інтер'єрах (килими, інсталяції, ширми, текстильні патерни, декоративні панно тощо).

Порівняльно-типологічний метод – дозволив зіставити характерні регіональні стилі українського текстилю (Полтавщина, Гуцульщина, Поділля, Бойківщина) та визначити їхній вплив на сучасні інтер'єрні рішення.

Історико-культурний метод – застосовано для вивчення трансформацій народного

текстилю в новітньому мистецькому контексті, включаючи авторський текстиль і дизайн.

Візуально-аналітичний метод – полягав в аналізі предметних зразків (фотографій, музейних експонатів, каталогів, інтер'єрних колекцій, сучасних виробів та проєктів) із метою ідентифікації способів використання рукотворного текстилю в дизайні.

Контент-аналіз публікацій і джерел – допоміг виявити сучасні тенденції застосування етноелементів у декорі.

Цей аналітичний підхід дозволив прослідкувати зв'язок та сучасний пошук трансформації етнографічної глибини рукотворного текстилю українців з прикладними та естетичними аспектами сучасного дизайну інтер'єру та продемонструвати багатогранні можливості використання арттекстилю в сучасному просторі.

Результати. В контексті функціонально-ужиткового призначення, український текстиль позиціонується як носій культурного коду. Рукоткані та вишиті вироби – рушники, рядна, килими, ліжники, серветки, обрусці – здавна виконували не лише утилітарну, а й сакральну функцію. Їх використовували в обрядах, на святах, при народженні, весіллі та похованні. Орнаментальні мотиви (ромби, хвилі, хрести, дерево життя) мали символічне навантаження та передавалися з покоління в покоління як своєрідна «візуальна мова» народу [1; 2; 3; 4; 10; 16]. Кожен регіон мав власні техніки ткацтва, кольорову гаму та стилістику, що формувало культурну мозаїку українського текстилю [25; 26]. Зокрема, гуцульські ліжники відзначаються строкатістю та фактурністю, полтавська вишивка – графічністю та симетричною структурністю, бойківські килими – насиченими геометричними орнаментами тощо.

В контексті інтерпретації та трансформації традиції текстильної спадщини у сучасному інтер'єрі, можна виокремити певні періоди спаду та піднесення [1; 5; 9; 10; 13]. Набуті тенденції другої пол. XX століття – трактування текстильних виробів виключно як декоративно-прикладним мистецтвом, здатним виконувати роль лише сувенірної продукції, частково знівелювало його повноцінний розвиток,

унікальність та трансформацію у тогочасний інтер'єр. Знецінення рукотворного виробу, масова продукція «масмаркету» та застосування дешевших технологій теж маргіналізувало рукотворний текстиль як унікальне явище дизайнерського творчого прояву.

У ХХІ столітті український текстиль набуває нових форм буття. В умовах глобалізації й пошуку локальної ідентичності рукотворний текстиль стає елементом культурного спротиву та символом самобутності. Авторський рукотворний текстиль знову повертається у лоно сучасного українського предметно-просторового дизайну. У дизайні інтер'єру він виконує низку важливих та ключових функцій:

- декоративно-естетичну – створює візуальний акцент, збагачує простір фактурою та орнаментикою;
- змістову – вносить у простір глибину через символіку та історичний контекст;
- ідентифікаційну – формує відчуття належності до національної культури;
- функціональну – виконує роль теплового, акустичного й просторового модулятора.

Сучасні дизайнери активно інтегрують арттекстиль у характерні стилі: скандинавський мінімалізм з етнічним акцентом (етно-модерн); бохо та кантрі (через поєднання грубого ткацтва та яскравих візерунків); сучасний еклектичний урбанізм, де текстиль виконує роль контрапункту в холодному просторі бетону, скла та металу. Актуальні тенденції етапу розвитку в арттекстилі, зокрема в українському дизайні, характеризується відродженням традицій ткацтва, вишивки, ліжникарства завдяки діяльності етнографічних майстерень, художніх промислів, дизайнерських студій. Попит на апсайлінг і slow design, повертають зацікавлення до ручної роботи та природних матеріалів. В контексті пошуку щораз нових засобів та нестандартних рішень стають популярними колаборації між ремісниками й сучасними дизайнерами, що створюють унікальні артоб'єкти (килими, текстильні панно, меблеві чохли) з національним забарвленням. Значною мірою ці процеси підтримуються як внутрішнім ринком, так і зростаючим інтересом до українського дизайну за кордоном.

В історіографічному аспекті, авторський арттекстиль у дизайні інтер'єру – це не нове явище. Це засвідчено у значній спадщині визначної львівської модерністки початку ХХ століття Олени Кульчицької, зокрема килими за її проєктами стають джерелом національного модерну. Олена Львівна Кульчицька (1877–1967) – видатна українська художниця, одна з перших, хто почав цілеспрямовано розвивати авторський напрямок у декоративному текстилі. Її килими – це не лише декоративно-прикладне мистецтво, а справжні витвори художнього синтезу [8; 10]. Вона поєднувала мотиви народної вишивки, геометризovanу стилізацію, гуцульську кольорову гаму з естетикою сецесії та українського модерну. Килим «Жнива» (1920-ті рр.) – відомий твір, де вишукано стилізовано сцену з сільського життя, а орнаментальні композиції по краях килиму нагадують подільські рушники, кольорова гамма – гуцульські вовняні тканини. Такий килим може бути центральним артоб'єктом у сучасному інтер'єрі: в зоні відпочинку, вітальні або творчій студії. В інтер'єрному рішенні, у стилі «етно-мінімалізму», подібний рукотворний килим може виступати домінантою на білому тлі або контрастувати з дерев'яними панелями. Його не лише кладуть на підлогу – частіше розміщують як настінне панно, що додає простору художньої виразності. До прикладу, сучасна дизайнерська студія Zelenew Design Studio створює колекції інтер'єрного текстилю, які натхненні орнаментами з Карпат, Поділля, Волині. Вироби студії – це авторські килими, подушки, пледи, що поєднують традиційні техніки ручного ткацтва із сучасними кольорами та композиційними рішеннями. Проєкт «Візерунки пам'яті» – серія текстильних панно, що трансформують елементи весільних рушників у геометричні композиції для сучасних офісів і кав'ярень у стилі «етно-лофт» [24].

Особливості використання традиційних текстильних технік, зокрема ліжників, можна застосовувати як стильовий акцент у популярних для сучасного українського дизайну так званих «скандинавських інтер'єрах». Принцип використання технік можна

трансформувати у абстрактні композиції, в яких текстура та новітні матеріали будуть звучати «ультратрендово» і водночас персоналізовано, характерно для етнокультурного коду українців. Гуцульські ліжники, зокрема з Яворова чи Косова, активно використовуються дизайнерами в інтер'єрах типу «eco-modern» або «slow-living». Їх яскрава фактура та глибокі кольори додають простору тепла та автентичності» [25; 26; 27]. До прикладу, у проєкті «Хата: перезавантаження» (2021, архітектурна студія Drozdov & Partners) – у реконструйованому карпатському будинку ліжник виступає як декоративне покривало на лаві та елемент настінного панно. Завдяки природним матеріалам і ручному ткацтву ліжники створюють ефект «живого» інтер'єру.

Реконструкція міських квартир із етноелементами стають досить популярними та актуальними. У багатьох дизайнерських проєктах 2020-х років (наприклад, студії «SVOYA Studio», «Buro21») рушники та серветки, стилізовані під традиційні вишивки, використовуються як: настінні декоративні панно у коридорах і спальнях; декоративні елементи меблів (накладки на спинки крісел, ліжок); складники композицій у вітринах та нішах.

Символічна графічність і структурна ритміка – важливий сегмент для арттекстилю [22, с. 408–495; 23, с. 277–284; 24]. Адже його присутність та роль в просторі виконує багатофункціональне візуально-естетичне акцентування. В стилізаціях та переосмисленнях складних орнаментальних схем народного текстилю, наприклад у творчості Олени Кульчицької, часто використовуються геометризовані рослинні мотиви, стилізовані дерева життя, хвилі, зигзаги – характерні для карпатської та східно-центральної орнаментики. У сучасному дизайні ці мотиви цілком актуально адаптуються як модулі графічного патерну. В цьому контексті, дизайнерка Оксана Левчук створила серію декоративних шпалер і подушок для інтер'єру, використовуючи стилізовані лінійні орнаменти за мотивами килимів Кульчицької. Вони зберігають етнічну ритміку, але виконані в приглушених монохромних тонах – під потреби «скандинавського» мінімалізму. Таким чином

прослідковується певна тяглість та тенденція звернення дизайнера до історичної спадщини. І на цьому етапі можуть відбуватись певні недоречності. Якщо Кульчицька зверталась до автентики історичних артефактів, то багато сучасників – до вже авторської трансформації Кульчицької. В цьому процесі є межа та небезпека втрати автентичності, що провокує вихолощене і до певної міри «кітчове» прочитання автентики. Тому етап звернення дизайнера до архівного автентичного першовзору, його коректне авторське графологічно-морфологічне стилізування, інтерпретування та трансформування, може бути важливим елементом та інструментом для створення нової хвилі модерної, а головне, коректної трансформації етнокультурної і історичної спадщини на шляху пошуку сучасної ідентичності.

Кольористика – яскравий та переконливий інструмент настрою, естетики, гармонії та ідентичності в текстилі. Звертаючись та аналізуючи колористику килимарської спадщини Олени та Ольги Кульчицьких, встановлено, що барви традиційно насичені, але на відміну від народного текстильного килиму, більш гармонійні і менш контрастні: від глибоких теракотових і охристих до контрастних темно-синіх і трав'яних [12, с. 52–61; 14, с. 265–276; 15; 17]. Сучасні дизайнери переосмислюють та застосовують на практиці цю кольористичну карту як айдентику «етнокольору», що створюють емоційну атмосферу та українську ідентичність в сучасному інтер'єрі. Бренд «Kosytska Design» (Львів) пропонує серії інтер'єрного текстилю (килими, пледи), натхненні роботами Кульчицької. Вони використовують теплі відтінки вовни, відтворюючи не кольори буквально, а їхній настрій.

Артінсталяції та експериментальний текстиль продемонстровано на колосальних презентаціях вже традиційного 11-го міжнародного бієнале сучасного художнього текстилю «СКІФІЯ 11», де 90 художників з 28 країн репрезентували та переосмислили текстиль як сучасне мистецтво та креативний елемент просторового дизайну (<https://www.coys.com.ua/post/628>).

Митці працюють із переосмисленням класичного текстильного спадку, створюють

об'ємні панно, текстильні інсталяції, аплікації, концептуальні перформанси тощо [15; 17, с. 111–118]. До прикладу, художниця Мар'яна Хмара у 2023 році представила серію «Коди пам'яті» – текстильні інсталяції з аплікацією з грубої лляної тканини, в яких використані стилізовані фрагменти килимового орнаменту Кульчицької. Роботи були представлені в культурному центрі «Дзига» у Львові як частина проекту «Символіка тканини» [23, с. 277–284].

Важливий аспект у сучасному трактуванні текстилю відіграють цифрові технології [20, с. 27–31]. Цифрові інструменти дають змогу створювати нові патерни на основі оцифрованих елементів історичної спадщини (наприклад з килимів Кульчицької), так і створювати прикладний продукти авторських композицій. Такі мотиви застосовуються у принтах для тканин, панно з друком на льоні, 3D-декорі. Прикладом може слугувати проєкт «Кульчицька. Digital» (ініціатива Музею О. Кульчицької та студентів ЛНАУ), завданням якого було створити базу орнаментів її текстилю для відкритого використання у дизайні. На основі цих шаблонів уже створено серію інтер'єрних рішень у стилі неотрадиціоналізму. Інтерпретація спадку Олени Кульчицької в дизайні демонструє, що її роботи – це не лише історичне надбання, а живий ресурс для творчого переосмислення. Вони надихають на створення інтер'єрів, що об'єднують мистецтво, культуру та сучасний просторовий досвід.

Сучасне використання текстилю, як історичного, так і авторського, свідчать про його високу адаптивність до сучасних візуальних мов та потреб. Він не лише зберігає автентичність, а й набуває нових змістів, форм подачі, стаючи медіумом між минулим і сучасністю [26, с. 33–45; 27]. Прикладом експериментів з арттекстилем у просторовому дизайні є розробка конкурсних пропозицій двох студентських колекцій для міжнародного конкурсу молодих дизайнерів «Подільські каштани» в Києві (31.06.2025 р.). На конкурс представлені і номіновані дипломами першого та третього ступенів, колекція рукотворних текстильних виробів (рукотворне ткацтво,

аплікація) під назвою «Поле ДЕ_код» – студентка кафедри ВДМ ІАРД НУ «Львівська політехніка» Мотря-Марія Тирпич (ДС–33); колекція «ГовориТи» в номінації «Макети малюнків для тканин» студенток кафедри ДОО ІАРД НУ «Львівська політехніка» Анни Новохацької та Дарії Дмитрійчук (ДС–31). Основна ідея колекції «ГовориТи» – розробити патерни, які б могли подати українську культуру нетипово, цікаво й навіть гумористично. Концепція полягає в тому, що за основу взято українські крилаті вислови, які, на думку авторів, варто частіше вживати в повсякденному спілкуванні. Натхнення на створення патернів черпали з декоративно-ужиткового мистецтва, як-от вибійка, розписи та гобелени.

Колекція декоративно-ужиткових текстильних виробів під спільною назвою «ПОЛЕ_ДЕкод», об'єднана темою асоціативного контексту трактування Землі як джерела життя, культурного коду української цивілізації, в яких композиційна складова поєднується із різноманітними традиційними та сучасними способами використання текстур матеріалів, так як і призначення та символізм Землі для української ідентичності (рис. 1).

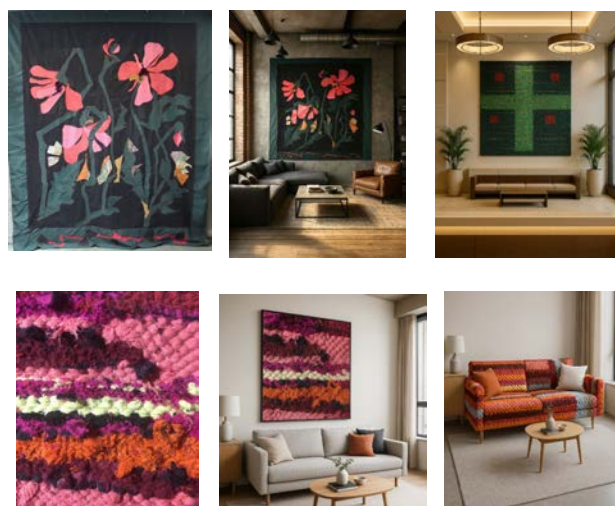

Рис. 1. Приклади колекції «ЗемляДЕ-код», Тирпич М.-М., 2025, аплікація, ручне ткацтво

Композиція «Маки проросли», окрім декоративно-стилістичного вирішення, містить асоціативний підтекст: образ зораної землі як джерела нового життя, з якої проростають

маки – як втілення вічного природного циклу, що невід’ємно пов’язаний із людським існуванням. Великоформатне панно виконане у техніці текстильної аплікації. Його ключова ідея – створення універсального арт-об’єкта, який демонструє, що дизайн та його формальні засоби завжди підпорядковані ідеї та здатності передати зміст. Текстильне панно-килим «Поле І» – це асоціація із давньою традицією виготовлення килимків «із старого шмаття», які рясно з’являлись у сільських хатах після довгого «зимового відпочинкового періоду» у наших бабусь, тіток. Їхня довільна текстура асоціюється зі зораною землею, готовою до нового циклу щедрості та ніжними відтінками весняного квітування, шматками городів, засіяного поля.

Важливий аспект цих текстильних виробів – застосування залишків тканин та використаного одягу, що демонструє широкі можливості принципу ресайклінгу в дизайні рукотворного текстилю. Саме тому навіть підручні матеріали (стинки тканин та вживаного одягу, залишки текстилю) набувають нової художньої якості, компонуються у цілісну композицію, яка трансформується в естетичний об’єкт для оформлення і опорядження житлового та громадського простору. Такий підхід підкреслює, що дизайн розпочинається з ідеї, а не з інструменту, і саме думка формує об’єкт, надаючи йому сенсу.

Обидві колекції пройшли складний трьохтуповий відбір, та вибороли престижні нагороди, що свідчить про актуальність застосування артоб’єктів текстильного дизайну в опорядженні та ідентифікації визначеного простору.

Висновки. Підсумовуючи матеріали дослідження з’ясовано, що саме український рукотворний текстиль в українському предметно-просторовому, графічному дизайні виступає не лише історико-культурною цінністю, а й ресурсом для візуального формування унікального інтер’єрного простору, де традиція та сучасність взаємодіють гармонійно. Його застосування у дизайні дозволяє не лише естетично збагачувати простір, а й інтегрувати в нього глибші символічні й емоційні сенси та надавати опорядженню індивідуальної стилістики та ідентичності.

Явище відродження українського арттекстилю у XXI столітті – це не лише спадщина та форма збереження ідентичності на тлі загальносвітової глобалізації, а й живий засіб мистецьких практик, здатних трансформувати та ідентифікувати середовище, надихати та формувати нову якість побутової та громадської культури.

Інтерпретація історичних мотивів та текстильних технік, зокрема творчого надбання Олени Кульчицької, в сучасному дизайні є свідченням генеративного розвитку текстильного дизайну в Україні. Творчість Олени Кульчицької стала містком між традиційним декоративним мистецтвом і українським модерном XX століття. Її роботи вирізняються витонченим орнаментальним ладом, лінійною стилізацією та емоційно забарвленим колоритом. Сьогодні ці естетичні принципи віднаходять нове прочитання у сфері сучасного інтер’єрного дизайну та текстильної артпрактики. Це, зокрема, успішно продемонстровано у нещодавно створених колекціях для міжнародного конкурсу молодих дизайнерів «Подільська каштани» (Київ, 2025), студентками кафедри ДООА НУ «Львівська політехніка» Анни Новохацької та Дарії Дмитрійчук (ДС-31, колекція текстильних патернів «ГовориТи»), студентки кафедри ВДМ НУ «Львівська політехніка» Мотрі Тирпич (ДС-33, колекція рукотворного текстилю «ЗемляДЕ_код», які отримали почесні відзнаки I-го та III-го місця трьохтупового конкурсного змагання серед студентів-дизайнерів.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Український рукотворний текстиль є джерелом не лише історичної цінності, а й актуального візуального, функціонального та змістового ресурсу для формування інтер’єру. Його присутність у сучасному просторі – це приклад вдалого синтезу традиції та модерну, національного та універсального. Він формує емоційний фон, сприяє збереженню культурної ідентичності, стає вагомим сегментом функціональної зручності як в громадському так і житловому інтер’єрі. Різноманітні текстильні техніки та специфіка його виготовлення стає дієвим засобом для художніх практик по створенню декоративно-ужиткових

артоб'єктів в інтер'єрів. Для виконання сучасних текстильних артоб'єктів можна застосувати найбільш непередбачувані матеріали, що

відповідає сучасним екологічним принципам ресайлінгу, апсайлінгу та усвідомленого споживання текстильних залишків.

Література:

1. Білан С. Український текстиль: від ремесла до артоб'єкта. Київ : Основи, 2020. 192 с.
2. Боб'як Д. Д. Тенденції розвитку художнього розпису по тканині західного регіону України кінця ХХ – початку ХХІ століття. *Вісник ХДАДМ*. 2016. № 4. С. 86–92.
3. Василь Кричевський: орнаментні композиції : альбом [авт. передм.: М. Р. Селівачов, А. О. Пучков ; упоряд. О. О. Савчук ; пер. англ. Д. Шелудкевич]. Харків : Олександр Савчук, 2023. 311 с.
4. Ганна Косів. Український народний текстиль: символіка та традиція. Львів : Апріорі, 2012. 144 с.
5. Декоративне панно (художній текстиль). URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua> (дата звернення: 15.04.2025).
6. Дутка Р. М. Українські вибіячані тканини : дис. ... канд. мистецтвознав. 17.00.06 НАН України, Інститут народознавства. Львів, 1995. 186 с.
7. Кричевський В. Г. Проекти для текстилю: розвиток українського дизайну. Київ : Українська академія мистецтв, 1928. 45 с.
8. Кость. Л. Кульчицька О. Килими українські: історія та сучасні тенденції. Львів : Літопис, 2000. 112 с.
9. Куська К. Сучасне текстильне панно України в техніках локального фарбування. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2024. Вип. 52. С. 66. DOI: 10.37131/2524-0943-2024-52-6.
10. Любченко Т. Дизайнерський текстиль та авторський: сучасні тенденції. *Вісник Національної академії мистецтв України*. 2023. Т. 22, № 5. С. 81–92.
11. Майданець-Баргилевич О. Формування і розвиток Київської школи художнього текстилю: традиції та новації. *Дизайн та мистецтво*. 2020. № 18(3). С. 16–27.
12. Мельник Л. Інтерпретація народного орнаменту в сучасному текстильному мистецтві України. *Вісник ХДАДМ*. 2021. № 5. С. 55–61.
13. Неліна Н. Художній текстиль у дизайні інтер'єру. *Мистецтвознавчі записки*. 2013. № 24. С. 45–52.
14. Печенюк Т. Г. Розпис на тканині. Історія декоративного мистецтва України у 5 т. Т. 5. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. С. 265–276.
15. Роготченко О. Етнічні мотиви у формуванні сучасного дизайну інтер'єру. *Сучасне мистецтво*. 2016. № 12. С. 4–8.
16. Сергієнко Л. Мистецтво українського текстилю: історія, техніки, сучасність. Київ : Дух і Літера, 2015. 208 с.
17. Сиваш І. Українська витинанка в контексті етнотекстилю: сучасні тенденції розвитку. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. 2024. Вип. 52. С. 111–118. DOI: 10.37131/2524-0943-2024-52-11-73.
18. Скрипник Г. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. Т. 5. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. 546 с.
19. Уричевський В. Народне мистецтво України: традиції та сучасність. Київ : Академія, 2008. 128 с.
20. Цуркан К. С. Комп'ютерна графіка як виразний засіб у художньому текстилі. *Актуальні проблеми гуманітарних та природничих наук : матеріали V міжнар. наук.-практ. конф.* Харків, 2018. С. 27–31.
21. Чегусова З. Професійне декоративне мистецтво України доби глобалізації (кераміка, скло, текстиль): шляхи розвитку. Сучасне українське декоративне мистецтво: збереження національної своєрідності в умовах глобалізації : монографія. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2019. С. 54–89.
22. Чегусова З. Професійний художній текстиль України ХХ – початку ХХІ століття. Образно-пластична і стильова еволюція. Декоративне мистецтво України IX–XXI століть: стильові трансформації, художні інтерпретації, загальноєвропейський контекст. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2019. С. 408–495.
23. Чегусова З., Печенюк Т. Г. Розписний текстиль в громадському інтер'єрі. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. Т. 5. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. С. 277–284.
24. Constantine M., Larsen J. L. The Art Fabric: Mainstream. Tokyo ; New York ; San Francisco : Kodansha International Ltd., 1985. 272 p
25. Ямборко О. Монографія Якима Запаса «Українське народне килимарство» та історіографія вітчизняного килимарства. *Вісник Львівської академії мистецтв*. 2018. Вип. 38. С. 50–64.
26. Ямборко О. Українське тематичне килимарство 1930–1960-х років у контексті соцреалізму: образотворчі засади та проблема класифікації. *Етнологічні дослідження*. 2019. № 52. С. 33–45.

27. Ямборко О. Українське килимарство у науково-практичних і мистецьких програмах кінця XX – початку XXI століття. Інститут народного мистецтва України. URL: <http://www.instituteoffolkart.org> (дата звернення: 15.04.2025).

References:

1. Bilan, S. (2020). *Ukrainskyi tekstyl: vid remesla do artobiekta [Ukrainian textile: From craft to art object]* Kyiv : Osnovy [in Ukrainian].
2. Bobiak, D. D. (2016). Tendentsii rozvytku khudozhnoho rozpysu po tkanyni zakhidnoho rehionu Ukrainy kintsia 20 – pochatku 21 stolittia [Trends in the development of fabric painting in the western region of Ukraine at the end of the 20th – beginning of the 21st century]. *Visnyk KhDADM [Bulletin of the KhSADM]*. № 4. S. 86–92 [in Ukrainian].
3. Krychevskiy, V. (2023). *Vasyl Krychevskiy: ornamentni kompozytsii : albom [Vasyl Krychevskiy: Ornament compositions: Album]*. Kharkiv: Oleksandr Savchuk, 311 s. [in Ukrainian].
4. Kosiv, H. (2012). *Ukrainskyi narodnyi tekstyl: symbolika ta tradytsiia [Ukrainian folk textile: Symbols and tradition]*. Lviv : Apriori, 2012. 144 s. [in Ukrainian].
5. Dekorativne panno (khudozhnii tekstyl) [Decorative panel (art textile)]. Retrieved from URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua> [in Ukrainian].
6. Dutka, R. M. (1995). *Ukrainski vybiichani tkanyny [Ukrainian block-printed fabrics] PhD thesis in Art Studies* Lviv: NAN Ukrainy, Instytut narodoznavstva [in Ukrainian].
7. Krychevskiy, V. H. (1928). *Proiektly dlia tekstyliu: rozvytok ukrainskoho dyzainu [Textile designs: The development of Ukrainian design]*. Kyiv : Ukrainska akademiia mystetstv. 45 s. [in Ukrainian].
8. Kost, L. (2000). *Kulchytska O. Kylymy ukrainski: istoriia ta suchasni tendentsii [Kulchytska, O. Ukrainian carpets: History and contemporary trends]* Lviv : Litopys, 2000. 112 s. [in Ukrainian].
9. Kuska, K. (2024). Suchasne tekstylne panno Ukrainy v tekhnikakh lokalnoho farbuвання [Contemporary Ukrainian textile panels in local dyeing techniques]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv [Bulletin of the Lviv Academy of Arts]*, (52), 66. <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2024-52-6> [in Ukrainian].
10. Liubchenko, T. (2023). Dyzainerskyi tekstyl ta avtorskyi: suchasni tendentsii. [Designer and author textile: Contemporary trends] *Visnyk Natsionalnoi akademii mystetstv Ukrainy [Bulletin of the National Academy of Arts of Ukraine]*, 22(5), 81–92 [in Ukrainian].
11. Maidants-Barhylevych, O. (2020). Formuvannia i rozvytok Kyivskoi shkoly khudozhnoho tekstyliu: tradytsii ta novatsii [Formation and development of the Kyiv school of artistic textiles: Traditions and innovations] *Design and Art*. 18 (3). 16–27 [in Ukrainian].
12. Melnyk, L. (2021). Interpretatsiia narodnoho ornamentu v suchasnomu tekstylnomu mystetstvi Ukrainy [Interpretation of folk ornament in contemporary textile art of Ukraine]. *Visnyk KhDADM [Bulletin of the KhSADM]*. (5). 55–61 [in Ukrainian].
13. Nelina, N. (2013). Khudozhnii tekstyl u dyzaini interieru. [Artistic textile in interior design], *Mystetstvoznnavchi zapysky [Art Studies Notes]*. (24). 45–52 [in Ukrainian].
14. Pecheniuk, T. H. (2016). *Rozpys na tkanyni. Istoriiia dekorativnoho mystetstva Ukrainy [Fabric painting. History of Ukrainian decorative art]* Kyiv : IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].
15. Rohotchenko, O. (2016). Etnichni motyvy u formuvanni suchasnoho dyzainu interieru. [Ethnic motifs in the formation of contemporary interior design]. *Suchasne mystetstvo [Contemporary Art]*, (12) [in Ukrainian].
16. Serhiienko, L. (2015). *Mystetstvo ukrainskoho tekstyliu: istoriia, tekhnika, suchasnist [The art of Ukrainian textiles: History, techniques, modernity]* Kyiv: Dukh i Litera [in Ukrainian].
17. Syvash, I. (2024). Ukrainska vytynanka v konteksti etnodyzainu: suchasni tendentsii rozvytku [Ukrainian vytynanka in the context of ethno-design: Current development trends]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv [Bulletin of the Lviv Academy of Arts]* (52). 111–118. <https://doi.org/10.37131/2524-0943-2024-52-11-73> [in Ukrainian].
18. Skrypyuk, H. (2016). *Istoriiia dekorativnoho mystetstva Ukrainy : u 5 t. T. 5., [History of Ukrainian decorative art (Vol. 5)]*. Kyiv : IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].
19. Urychevskiy, V. (2008). *Narodne mystetstvo Ukrainy: tradytsii ta suchasnist [Ukrainian folk art: Traditions and modernity]*. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
20. Tsurkan, K. S. (2018). Kompiuterna hrafika yak vyrazhalnyi zasib u khudozhnomu tekstyli [Computer graphics as an expressive tool in artistic textiles]. *Aktualni problemy humanitarnykh ta pryrodnych nauk : materialy V mizhnar. nauk.-prakt. konf [In Topical Issues of Humanities and Natural Sciences: Materials of the 5th Int. Scientific Conf.]* (pp. 27–31). Kharkiv [in Ukrainian].
21. Chehusova, Z. (2019). *Profesiine dekorativne mystetstvo Ukrainy doby hlobalizatsii (keramika, sklo, tekstyl): shliakhy rozvytku. Suchasne ukrainske dekorativne mystetstvo: zberezhennia natsionalnoi svoieridnosti*

v umovakh hlobalizatsii : monohrafiia. [Professional decorative art of Ukraine during globalization (ceramics, glass, textile): Development paths. In Modern Ukrainian decorative art: Preserving national identity in globalization] Kyiv: IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].

22. Chehusova, Z. (2019). *Profesiyni khudozhnii tekstyl Ukrainy 20 – pochatku 21 stolittia. Obrazno-plastychna i stylova evoliutsiia. Dekoratyvne mystetstvo Ukrainy IX–XXI stolit: stylovi transformatsii, khudozhni interpretatsii, zahalnoievropeyskyi kontekst. [Professional textile art of Ukraine in the 20th – early 21st centuries: Figurative and stylistic evolution. In Decorative art of Ukraine IX–XXI centuries: Stylistic transformations, artistic interpretations, pan-European context]* Kyiv: IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].

23. Chehusova, Z., & Pecheniuk, T. H. (2016). *Rozpysnyi tekstyl v hromadskomu interieri. Istoriia dekoratyvnoho mystetstva Ukrainy : u 5 t. T. 5 [Painted textiles in public interiors. History of Ukrainian decorative art (Vol. 5, pp. 277–284)]*. Kyiv: IMFE im. M. T. Rylskoho [in Ukrainian].

24. Constantine, M., & Larsen, J. L. (1985). *The Art Fabric: Mainstream*. Tokyo. New York. San Francisco: Kodansha International Ltd [in English].

25. Yamborko, O. (2018). Monohrafiia Yakyma Zapaska «Ukrainske narodne kylymarstvo» ta istoriografia vitchyznianoho kylymarstva [Yakym Zapaska's monograph "Ukrainian Folk Carpets" and historiography of Ukrainian carpet weaving]. *Visnyk Lvivskoi natsionalnoi akademii mystetstv [Bulletin of the Lviv Academy of Arts]* (38), 50–64 [in Ukrainian].

26. Yamborko, O. (2019). Ukrainske tematychnе kylymarstvo 1930–1960-kh rokiv u konteksti sotsrealizmu: obrazotvorchy zasady ta problema klasyfikatsii [Ukrainian thematic carpet weaving of the 1930s–1960s in the context of socialist realism: Visual foundations and classification issues]. *Etnolohichni doslidzhennia [Ethnological Studies]* (52), 33–45 [in Ukrainian].

27. Yamborko, O. (2019). Ukrainske kylymarstvo u naukovy-praktychnykh i mystetskykh prohramakh kintsia XX – pochatku XXI stolittia [Ukrainian carpet weaving in scholarly and artistic programs of the late 20th – early 21st century]. Institute of Folk Art of Ukraine. Retrieved from <http://www.instituteoffolkart.org> [in Ukrainian].

Стаття надійшла: 26.06.2025

Прийнято: 09.07.2025

Опубліковано: 06.10.2025